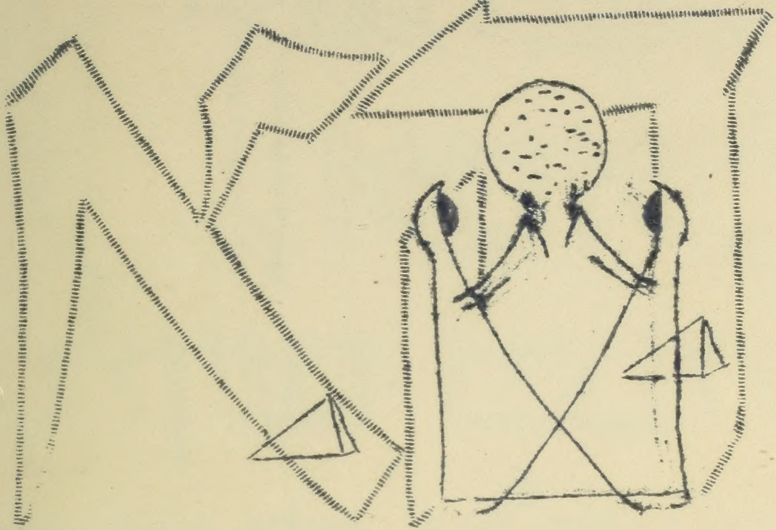
NEOT MORDECHAI

הגדה
של
פסח

[illegible] [illegible] תשי"ד

NEOT MORDECHAI

הנני מוכן
ומזומן
לקיים מצות
עשה ולספר
ביציאת מצרים
יחד עם
כל ישראל

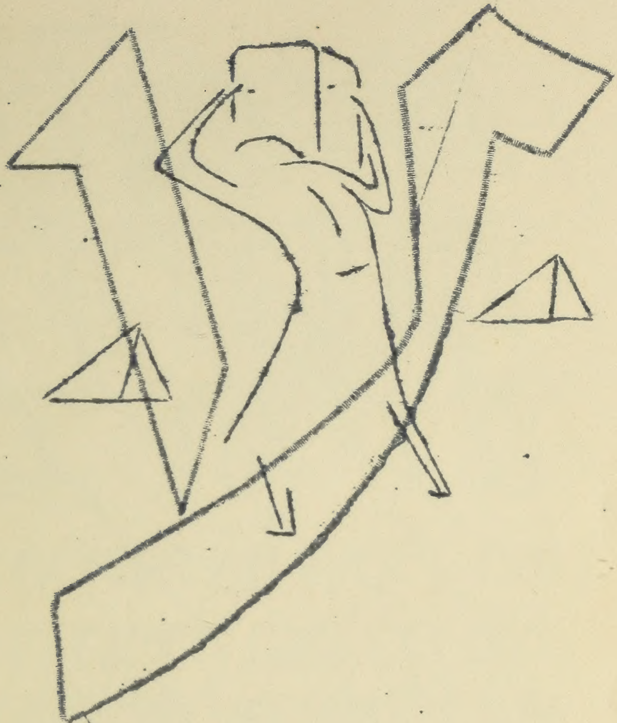

לחמא עניא די
אכלו אבהתנא
בארעא דמצרים
כל דכפין ייתי ויכל
כל דצריך ייתי ויפסח
השתא עבדי
לשנה הבאה בני חורין

מקהלת הילדים:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ
ומצה. הלילה הזה כלו מצה:
שבכל הלילות אנו אוכלין שאר
ירקות. הלילה הזה מרור
שבכל הלילות אין אנו מטבילין
אפילו פעם אחת. הלילה
הזה שתי פעמים
שבכל הלילות אנו אוכלין בין
יושבין ובין מסובין. הלילה
הזה כלנו מסובין:

עבדים היינו
לפרעה
במצרים

ויוציאנו יי אלהינו משם
ביד חזקה ובזרוע נטויה
ואילו לא הוציא הקדוש
ברוך הוא את אבותינו ממצרים
הרי אנו ובנינו ובני בנינו משע-
בדים היינו לפרעה במצרים

ואפילו
כלנו חכמים
כלנו נבונים
כלנו זקנים
כלנו יודעים
את התורה
מצוה עלינו לספר ביציאת
מצרים. וכל-המרבה לספר
ביציאת מצרים
הרי זה משובח

מאבות אל בנים דרך כל
הדורות נמסר דבר יצי-
את מצרים, זכרון אישי
אשר איננו מחויר ואיננו דוהה

בכל דור ודור
חייב אדם
לראות את
עצמו כאילו
הוא
יצא ממצרים

אין לך שיא של הכרה היסטורית מרומם מזה, ואין לך התמזגות של יחיד וכלל ברחבי כדור העולם ובעמקי הדורות, גדולה מאשר נצח פדגוגי עתיק זה.

איני יודע יצירה ספרותית יותר מחנכת לתיעוב העבדות ולאהבת החירות כבספור השעבוד ויציאת מצרים.

ואינני יודע שום זכרון עתיק, שכולו מופנה להוראת העתיד, שכולו סמל להווה ולעתידנו כזכר יציאת מצרים.

איזה יצר חירות טובע בלב עם, שיכול היה באביב ימיו ליצור יצירה גאונית כזאת ולמסור אותה מדור לדור

רבן גמליאל היה אומר · כל שלא
אמר שלשה דברים אלו בפסח
לא יצא ידי חובתו · ואלו הן

פסח מצה ומרור

פסח

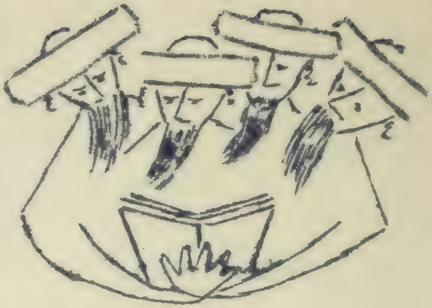
שהיו אבותינו
אוכלין בזמן
שבית המקדש
קים · על שום מה · על שום שפסח
הקדוש ברוך הוא על בתי
אבותינו במצרים.

מצה

זו שאנו אוכלים
על שום מה · על
שום שלא הספיק
בצקם של אבותינו להחמיץ.
שנאמר: ויאפו את הבצק אשר
הוציאו ממצרים עגות מצות כי
לא חמץ כי גורשו ממצרים
ולא יכלו להתמהמה וגם צדה
לא עשו להם.

מרור

זה שאנו אוכלים
על שום מה?
על שום
שמררו המצרים את חיי
אבותינו במצרים.

מעשה
ברבי אליעזר
ורבי יהושע
ורבי אלעזר
בן עזריה
ורבי עקיבא
ורבי טרפון

שהיו מסובין בבני ברק. והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

ליל שמורים הוא לה׳ לכל בני ישראל לדורותם

אמר רבי אלעזר בן עזריה. הרי אני כבן שבעים שנה. ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר: למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: ימי חייך הימים, כל ימי חייך הלילות. וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה. כל ימי חייך להביא לימות המשיח.

ליל שמורים...

וימת יוסף וכל אחיו
וכל הדור ההוא
ובני ישראל
פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד
מאד ותמלא הארץ אותם:
ויקם מלך חדש על מצרים אשר
לא ידע את יוסף: ויאמר אל עמו
הנה עם בני ישראל רב ועצום
ממנו: הבה נתחכמה לו פן
ירבה והיה כי תקראנה
מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו
ונלחם בנו ועלה מן הארץ:
וישימו עליו שרי מיסים למען
ענותו בסבלותם ויבן ערי מסכנות
לפרעה את פתום ואת רעמסס
ב.מ. 2 פ.

וכאשר יענו
אותו
כן ירבה
וכן יפרוץ

ויקוצו מפני בני ישראל: ויעבדו
מצרים את בני ישראל בפרך:
וימררו את חייהם בעבודה
קשה בחומר ובלבנים ובכל
עבודה בשדה את עבודתם
אשר עבדו בהם בפרך: ויצו
פרעה לכל עמו לאמור כל הבן
הילוד היארה תשליכוהו וכל
הבת תחיון:

עבדים היינו לפרעה במצרים

ויצו פרעה ביום ההוא את
הנוגשים בעם ואת שוטריו
לאמור: לא תאספון לתת תבן
לעם ללבון הלבנים כתמול
שלשום הם ילכו וקוששו להם
תבן: ואת מתכונת הלבנים אשר
הם עושים תמול שלשום תשימו
עליהם לא תגרעו ממנו כי נרפים
הם על כן הם צועקים לאמור:
נלכה נזבחה לאלוהינו: תכבד
העבודה על האנשים ויעשו בה
ולא ישעו בדברי שקר:

ויצאו נגשי העם ושוטריו ויאמרו
אל העם לאמור כה אמר פרעה
אינני נותן לכם תבן: אתם
לכו קחו לכם תבן מאשר
תמצאו כי אין נגרע מעבודתכם
דבר: ויפץ העם בכל ארץ מצרים
לקושש קש לתבן: והנוגשים
אצים לאמור כלו מעשיכם
דבר יום ביומו כאשר
בהיות התבן: ויכו
שוטרי בני ישראל אשר שמו
עליהם נוגשי פרעה לאמור
מדוע לא כליתם חקכם ללבון
כתמול שלשום גם תמול היום:
ויבואו שוטרי בני ישראל ויצעקו
אל פרעה לאמור למה תעשה
כה לעבדיך: תבן אין נתן
לעבדיך ולבנים אומרים לנו
עשו והנה עבדיך מוכים:

ויהי בימים ההם ויגדל
משה ויצא אל אחיו
וירא בסבלותם
וירא איש מצרי מכה איש
עברי מאחיו ; ויפן כה וכה וירא
כי אין איש ויך את המצרי
ויטמנהו בחול : ויצא ביום השני
והנה שני אנשים עברים נצים
ויאמר לרשע למה תכה רעך :
ויאמר מי שמך לאיש שר ושופט
עלינו הלהרגני אתה אומר כאשר
הרגת את המצרי ויירא משה ויאמר
אכן נודע הדבר : וישמע פרעה
את הדבר הזה ויבקש להרוג את
משה ויברח משה מפני פרעה
וישב בארץ מדין והיה רועה את
צאן יתרו כהן מדין :

וינהג את הצאן אחר המדבר ויבוא
אל הר אלוהים חורבה : וירא והנה
סנה בוער באש והסנה איננו אוכל :
ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה
הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה ;
ויקרא אליו אלוהים מתוך הסנה ויאמר
משה משה ויאמר הנני : ויאמר יהוה
ראה ראיתי את עני עמי אשר
במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני
נוגשיו כי ידעתי את מכאוביו :

ועתה לכה ואשלחך אל פרעה ממצרים:

היה משה מחשב בלבו ואומר שמא יהיו המצרים יכלים את ישראל לפיכך הראהו הקדוש ברוך הוא אש בוערת וסנה איננו אוכל אמר לו: כשם שהסנה בוער באש ואיננו אוכל כך המצרים אינם יכולים לכלות את ישראל

וילך משה ויאסף את כל זקני בני ישראל וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה.

לך בא מצרימה ובאת אל
הנענים והאמללים, אל
כל הנאנחים והנדכאים
ואמרת אליהם כי עבדים
הם והם לא יבינו; ואמרת אליהם
כי אמללים הם והם לא ידעו;
וכי גדול עניים ונורא לחצם והם
לא יאמינו; ופקחת את עיניהם
בחוזק יד על כל לחצם ועל כל
עניים וגאלת אותם: ועם רב
ימשך אחריך מקרב אחיך, אשר
לא ידעת ואשר לא ידעיך עוד
ומקרב כל העם מסביב אשר
רע ומר להם: והיית לאב המון
אדם רב ולראש שבטיו ועשית

מן התולעים **אדם**

ומן האדם **יזם**

ומעפרות חול **ארץ**

היום
אתם
יוצאים
בחודש
האביב

ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו: וככה תאכלו אותו: מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם; ואכלתם אותו בחפזון

היום אתם יוצאים בחודש האביב

ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד

היה אותם יוצאים [illegible]

ויוצא [illegible] את בני [illegible] מארץ

משעבוד לחרות [illegible]

ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם

היום אתם יוצאים בחודש האביב

ויהי מקץ שלושים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים

ויאמר משה אל העם

מ+ק.

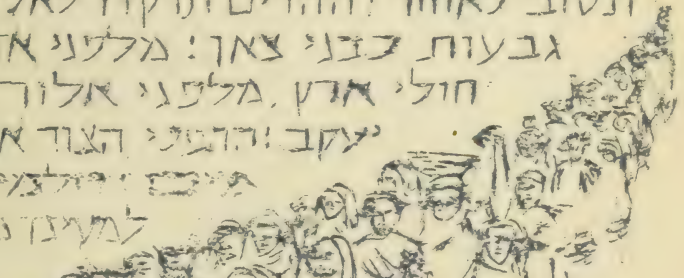
זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים

מ.1 ק2.

בצאת

ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז
היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו
הים ראה וינס הירדן יסב לאחור ה
הרים רקדו כאלים, גבעות כבני
צאן: מה לך הים כי תנוס: הירדן
תסוב לאחור: ההרים תרקדו כאלים
גבעות כבני צאן: מלפני אדון
חולי ארץ, מלפני אלוה
יעקב: ההפכי הצור אגם
מים חלמיש
למעינו מים

ויהי בשלח פרעה את העם

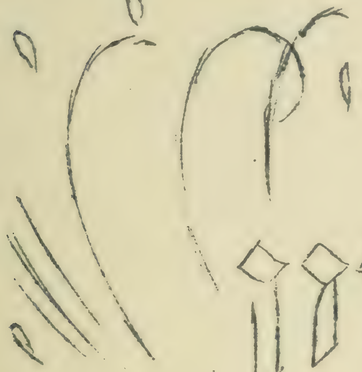
ולא נחם אלהים דרך ארץ פלש-
תים כי קרוב הוא כי אמר אלהים
פן ינחם העם בראותם מלחמה
ושבו מצרימה:

וחמושים עלו בני ישראל
מארץ מצרים

ויגד למלך מצרים כי ברח העם
ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם
ויאמרו:
מה זאת עשינו כי שלחנו את
ישראל מעבדנו
וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים
זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים
ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו
ויחזק ה׳ את לב פרעה מלך מצרים
וירדוף אחרי בני ישראל
ובני ישראל יוצאים ביד רמה
ובני ישראל יושאים ביד רמה ויר[illegible]
מ[illegible] אחריהם וישיגו אותם חונים [illegible] קים

ארבע כיתות נעשו על הים
אחת אומרת לפול אל הים
אחת אומרת לשוב למצרים
אחת אומרת לנצוח כנגדם
אחת אומרת לעשות מלחמה
כנגדם

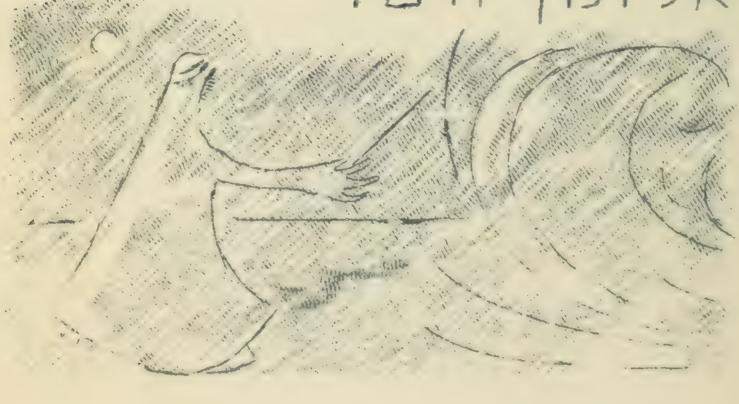
מתוך שהיו עומדין ונוטלין
עצה אלה ואלה

קפץ
נחשון
בן עמינדב

וירד לים תחילה

באותה שעה היה משה
מאריך בתפילה; אמר
לו הקדוש ברוך הוא
ידידי טובעים בים ואתה
אתה עומד ומרבה
בתפילה לפני!
אמר לפניו רבונו של עולם
ומה בידי לעשות: אמר לו
דבר אל בני ישראל ויסעו
ויט משה את ידו על הים
ויולך ה' את הים ברוח קדים
עזה כל הלילה וישם את
הים ביבשה והמים להם חומה
מימינם ומשמאלם;
וירדפו מצרים אחריהם
כל סוס פרעה רכבו ופרשיו
אל תוך הים!

ותקח מרים הנביאה אחות
אהרן את התף בידה
ותצאנה כל הנשים אחריה
בתפים ובמחולות : ותען
להם מרים
שירו לה' כי גאה גאה
סוס ורכבו רמה בים

בתפים ובמחולות
סוס ורכבו רמה בים
אמר אויב ארדוף
אשיג אחלק שלל
צללו כעופרת
במים אדירים

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

אותה שעה בקשו מלאכי
השרת לאמור: שירה לפניו
אמר להם

מעשה ידי טובעים בים
ואתם אומרים
שירה לפני

ויסע משה את ישראל
מים סוף ויצאו אל מדבר שור.
וילכו שלושת ימים במדבר
ולא מצאו מים: ויבואו מרתה
ולא יכלו לשתות מים ממרה
כי מרים הם; וילונו העם על
משה לאמור מה נשתה?
תנו לנו מים ונשתה, למה זה
העליתנו ממצרים להמית
אותי ואת בני ואת מקני בצמא.
ויהי העם כמתאוננים רע
והאספסוף אשר בקרבו
התאוו תאוה וישובו ויבכו גם
בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו
בשר; זכרנו הדגה אשר נאכל
במצרים חנם; את הקשואים
ואת האבטיחים ואת הציר ואת
הבצלים ואת השומים ועתה
נפשנו יבשה ואין כל בלתי
המן אל עינינו.

מי יתן מותנו ביד ה'
בארץ מצרים
בשבתנו על סיר
הבשר באכלנו לחם לשובע
כי הוצאתם אותנו אל המדבר
הזה להמית את כל הקהל
ברעב

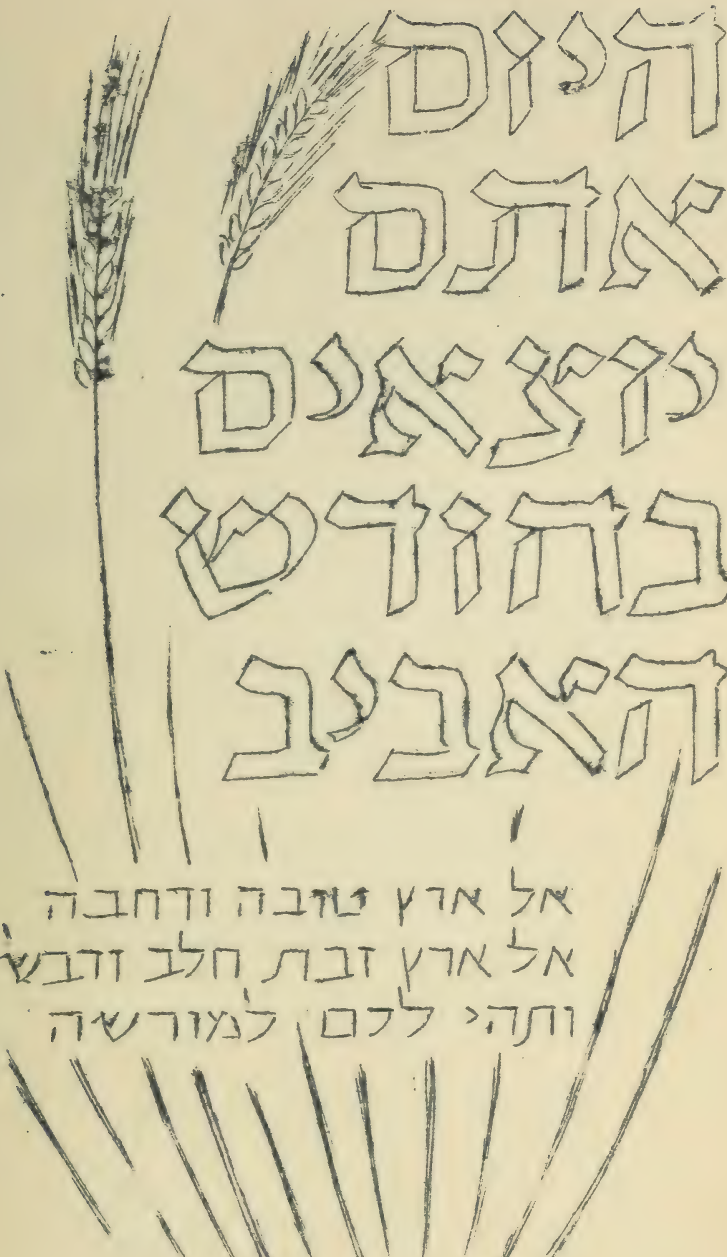
ומשה

הכה על צור במטה הכה
במטה הכה על סלע
ויצאו ממנו מים!
הפלא ופלא
זמן שלו!

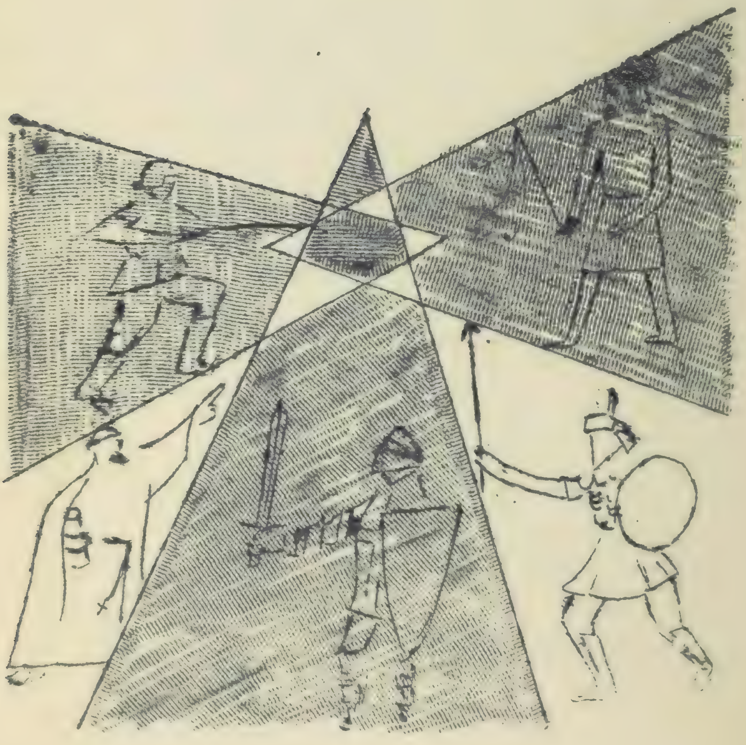
ומשה הביא גדי וינקהו דבש מסלע
ויהי קולו כמעין זך וצלול כמים
הפלא ופלא
זמן שלו!

פתע פתאום
יתנער דור עזוז וגבור
דור גבור מלחמה
ועיניהם ברקים
ופנהם להבים
וידיהם לחרבות
הם קוראים

אתנו גבורים
דור אחרון לשעבד
וראשון לגאלה אנחנו
ידינו לבדה
ידינו חזקה
את כבד העל
מעל גאון צוארנו זרקה

היום
אתם
יוצאים
בחודש
האביב
אל ארץ טובה ורחבה
אל ארץ זבת חלב ודבש
ותהי לכם למורשה

והיא שעמדה
לאבותינו ולנו
שלא אחד
בלבד עמד עלינו לכלותנו
אלא שבכל דור ודור
עומדים עלינו לכלותנו
והקדוש ברוך הוא
מצילנו מידם

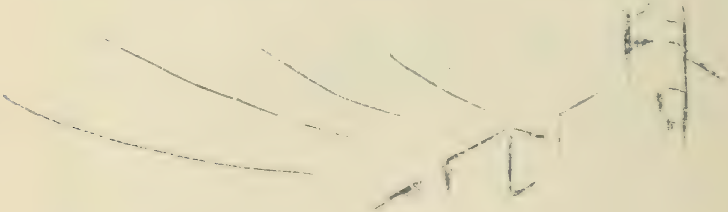
ושתי את גבולך מים
סוף ועד ים
פלשתים
וממדבר עד הנהר כי הארץ
אשר אתה בא שמה לרשתה
לא כארץ מצרים היא, אשר
יצאתם משם אשר תזרע את
זרעך והשקית ברגלך כגן
הירק, והארץ אשר אתם עוברים
שמה לרשתה ארץ הרים
ובקעות למטר השמים תשתה
מים. ארץ חטה ושעורה וגפן
ותאנה ורמון. ארץ זית, שמן
ודבש אשר לא.
במסכנות. תאכל בה לחם.
לא תחסור כל בה. ארץ אשר
אבניה ברזל ומהרריה
תחציב נחושת

אל נא, אל נא תירא!
אל נא, אל תירא כי גאלתיך
כי תעבור בתוך מים
לא ישטפוך, לא ישטפו

ולהבה, להבה לא תבער בך
ולא תכוה בה -
הלא אדני אתך,
מושיע רב-חסד ועזר בצר
הוא גואלכם, הוא המושיע.

הרנינו ישראל, עם ירושלים
גילו כל הארץ!
פצחו הרים רנה!
רננו חרבות ירושלים!
הרנינו נא!
הריצו נא יהודי את בת-ציון, סלה
אלהים נחם עמו לעד, לעד.

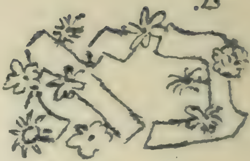

חגות כסים יבש הגן
וקשות רקמה מדי דשאי:
ומעיל תשבץ עטה כל עץ
ולכל עין הראה פלאו

ל ציץ הדש לזמן חדש
יצא שוחר לקראת בואו!
אך לפניהם שושן עובר
מלך על כל הורים כסאו

אם מבין משמר עליו
וישנה את בגדי כלאו
מי לא ישתה יינו עליו
האיש ההוא ישא חטאו!

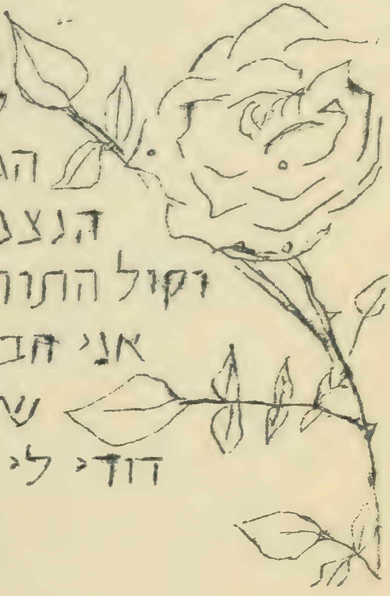

האביב

מלי זיו ורד קוסם!
הטבע משנתו,
העד-נא וחמם
ראו אביב קרב ובא
משב-כנפיו הלב ירטיט
שמחת חיים המתחדשים
ראו ושירו נא.
אביב קרב ובא.
לא גז החרף לא חלף
לא תמה הן עוד השנה
רוחות קרות
תנשובנה עוד
גם כפור ירד עם ליל
פרחי אביב רכים
יקפאו בלבלובם.
בא האביב מלי זיו ורד קוסם
בא, בבא
בשחוק על כל שפתים בא
הו בא, הו בא, בזמר ברנה.

שיר השירים אשר לשלמה

מ.

כי הנה הסתו עבר
הגשם הלך חלף לו
הנצנים נראו בארץ
וקול התור נשמע בארצנו
אני חבצלת השרון
שושנת העמקים
דודי לי ואני לו הרועה
בשושנים

דודי לי ואני לו הרועה
בשושנים
מי זאת עולה מן המדבר :
לבבתיני אחותי כלה
עורי צפון ובואי תימן .

אתי מלבנון :
אתי כלה תבואי
ממעונות אריות
מראש שניר וחרמון
הנך יפה רעיתי
עיניך יונים :
זה דודי זה רעי בנות ירושלים

אנה הלך דודך
היפה בנשים
היפה בנשים
אנה פנה דודך
אנה פנה דודך :
ונבקשנו עמך
דודי ירד לגנו לערוגות הבושם

אל גינת אגוז ירדתי
לראות באבי הנחל
לראות הפרחה הגפן
הנצו הרימונים

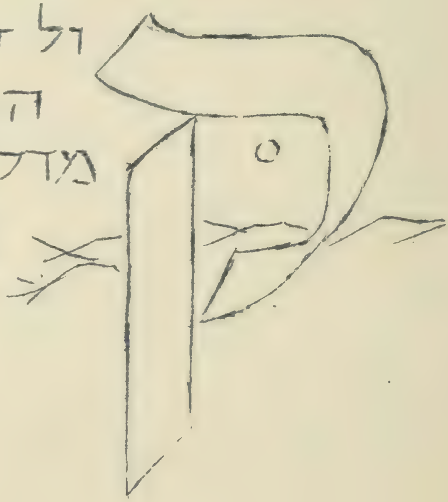
לך דודי נצא השדה,
נלינה בכפרים, נשכימה
לכרמים
נראה הפרחה הגפן
פתח הסמדר

עורי צפון ובואי תימן
הפיחי גני יזלו בשמיו
ויאכל פרי מגדיו
יבוא דודי אל גנו

ועלים קטנים
מחבלים
כרמים
וכרמינו סמדר
שמוני נוטרה
את הכרמים

ול דודי
הנה זה בא
מדלג על ההרים
מקפץ
על הגבעות

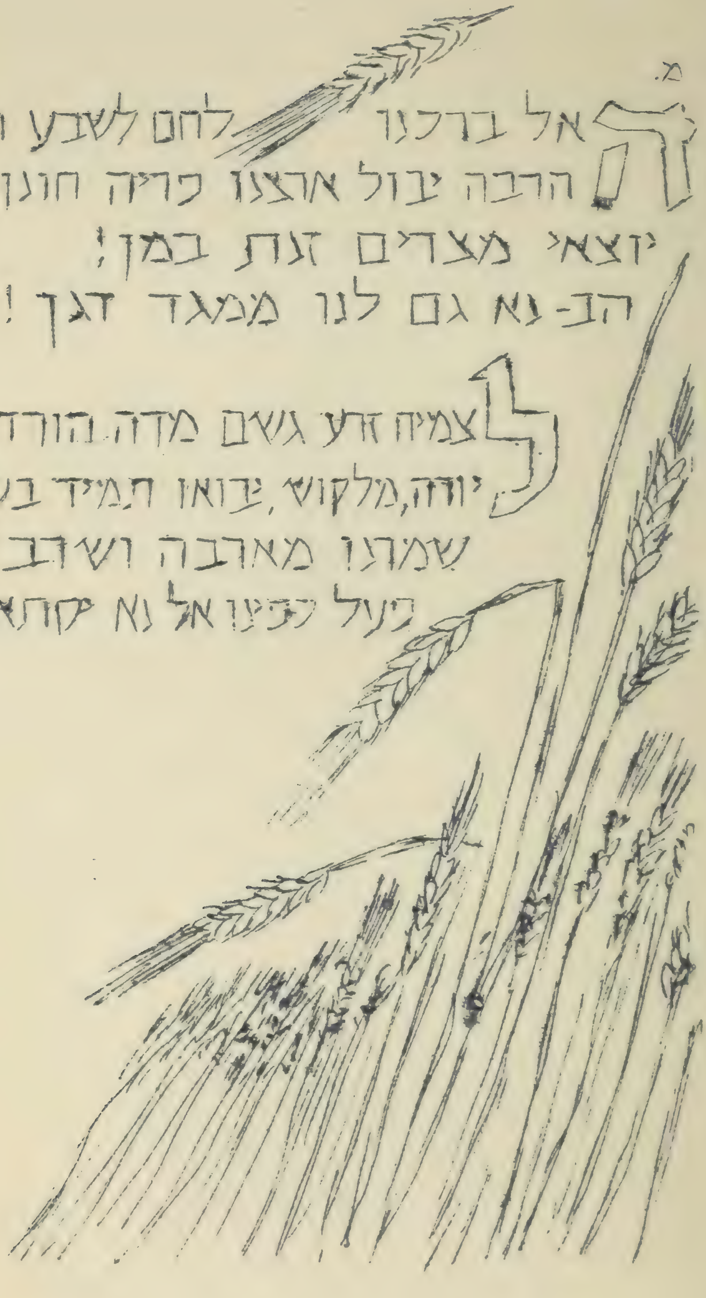
הנה ימים באים
ונגש חורש בקצר
ודורך ענבים
במשך הזרע והטיפו ההרים
עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה
ושבתי את שבות עמי ישראל
ובנו ערים נשמות וישבו
ונטעו כרמים ושתו את יינם
ועשו גנות ואכלו את פריהם
ונטעתים על אדמתם ולא
ינתשו עוד מעל אדמתם

מ.

האל ברכנו לחם לשבע תן
הרבה יבול ארצנו פריה חונן !
יוצאי מצרים זנת במן !
הב-נא גם לנו ממגד דגן !

לצמיח זרע גשם מדה הורד !
יורה, מלקוש, יבואו תמיד בעת
שמרנו מארבה ושרב !
פעל כפינו אל נא יקתאב

הגיע ליל פסח
כל העולם
כולו אומר
הלל
כי בלילה
הזה

אוצרות
הטללים
נפתחים

גשם חלף וסתיו עבר
והכל בעתו נוצר
לך לשלום גשם

דודאים נתנו ריח
בגנת דודים
בא בשלום טל

כח ברקים וצנורי שחק
עשו שליחותם
לך לשלום גשם

לאוגר בקציר
גדולי חציר
בא בשלום טל

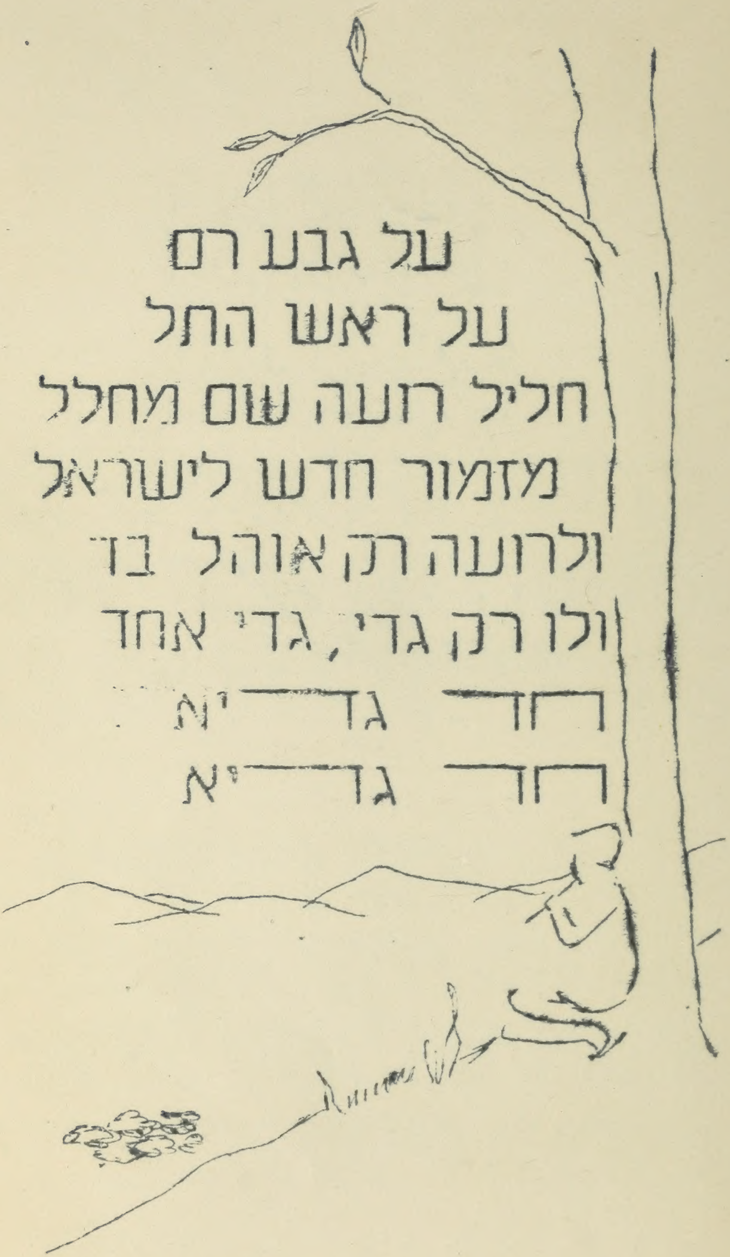
מריח מימיך נשאת שפלים
ומלאו אסמיך
לך לשלום גשם

נעים שמחות פרי עץ הדר
עת יעודר
בא בשלום טל

נברך על הגפן ועל
ארץ חמדה
וטובה ורחבה לאכל מפריה
ולשבוע מטובה

נברך על אשר
נגאלנו והגענו
ללילה זה לשמוח בו ולהסבבו
שבת אחים גם יחד.
כן נגיע למועדים הבאים
לקראתנו בשלום שמחים
בבנין ועושים בעמלנו. ובפינו
שיר חדש על גאולתנו
ופדות נפשנו

על גבע רם
על ראש התל
חליל רועה שם מחלל
מזמור חדש לישראל
ולרועה רק אוהל בד
ולו רק גדי, גדי אחד
חד גדיא
חד גדיא

חסל סדור
פסח
כהלכתו

ככל משפטו וחקתו.
כאשר זכינו לסדר אותו
כן נזכה לעשותו

זך שוכן מעונה.
קומם קהל עדת מי מנה
בקרוב קהל נטעי כנה
פדוים לציון ברנה